

ויצא

גליון 68 התשע"ד

שבת שלום
ומבורך!

בשם ה' נעשה ונצליח

עזרי נעם ה' עושה שנים וארץ

אשכול יוסף

חידושים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

זאת הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מוחה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרגן ורבנן רבותינו הגאונים ראשי הישיבות, הגאון הגדול רבי **נושה צדקה** שליט"א ר"י "פורת יוסף" והגאון הגדול רבי **דוד כהן** שליט"א ר"י "חברון"

"עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה נגד אחינו הכר לך מה עמדי וקח לך ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם" (ל"א, ל"ג).

למה וענשה רחל בלקיחת התרפים והלא עשתה כריץ כרי להפריש את אביה מאיסור עבודה זרה?

יש להקשות שכוונת רחל אימנו בגניבת התרפים היתה כדי להפריש את אביה מאיסור עבודת כוכבים, כמבואר ברש"י (ל"א, ל"ג) (ט"ו) מהמדרשים. ומסתבר גם שרחל למדה זאת מאברהם אבינו ע"ה ששיבר את העבודה זרה של אביו תרח כנווד.

ועל כן קשה למה נענשה על ידי מעשה זה שלבסוף מתה בדרך מפני קללתו של יעקב, וכן איתא להדיא ב**זוהר הקדוש** (נפרשן נסופו, דף קסד:) שנענשה רחל שלא זכתה לגדל את בנימין ולא להיות עימו אפילו שעה אחת, שהיה תינוק בן יומו, מפני שגנבה את העבודה זרה של אביה. והרי עשתה זאת בהיתר גמור כי מותר לאבד ממון אחרים להפרישם מאיסור, (כמזכיר בל"א נ"ג ע"ג ע"ג) ואף שקללת חכם אפילו על חנינם באה (סנהדרין 5: מ"ט ג), מכל מקום צריך לדעת למה לא הגנה מצוה עליה ונענשה?

יישוב א'

מפני שלא התייעצה בדבר עם יעקב אבינו ע"ה

עלה בדעתי לתרץ בס"ד שמכל מקום היה כאן איזה קפידה על רחל, שהיתה צריכה להתייעץ בעניין זה של גניבת התרפים עם יעקב אבינו, כמו שאמרו במדרש רבה (שמות פ"ג) כל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל, ועל אחת כמה וכמה שהיה יעקב אבינו בבחינת גדול הדור. ולכן היה גם יעקב אבינו בטוח שרחל לא גנבה את התרפים, כי לולא כן היתה מתייעצת עימו. ומכאן ניתן ללמוד גודל החיוב ליטול עצה מן הזקנים. [ובזה גם מיושב מה שיש להקשות לדעת הפוסקים שאין חיוב לכבד אביו רשע, ועי"ע **כרם יוסף** עמ"ס מגילה ע"ג קע"ט].

ומצאתי בשבט הכהונה (ח"צ ע"ג) שתיריך כך בשם **ספר חסידים** (מק"י נדמ"ס ס"י תקק"ד), ותעלוזנה כליותי שכיונתי לדעתו הקדושה. וזה לשונו: ולכן מתה בדרך, והלא כוונתה להוציא עבודה זרה מבית לבן, אלא כיון שהיה יעקב שם, היה לה לשאול ממנו אם לקחת את התרפים. הרי כשיש חכם וחסיד לישראל ממנו, אין לאדם לעשות דבר בלא עצתו, וכעין זה נפסק (יור"ד ס"י רמ"ג) שכל המורה הוראה בפני רבו חייב מיתה.

ויש להוסיף כי מצינו רמז לזה בדברי הרמב"ן (פרש"י נמזג) שביאר ששבט לוי היו מועטים מפני כעס יעקב עליהם, שהרגו כל יושבי שכם. וכתב **עוד** (נלאש"י ל"ד י"ג, מ"ט ה') כי חרה ליעקב שלא יאמרו שבעצתו נעשה הריגת כל יושבי שכם ויהיה חילול השם שיעשה הנביא חמס ושוד. ולכן יקלל אפס ועברתם. ויש כאן רמז בדברי הרמב"ן שיעקב בא להורות כי שמעון ולוי לא התייעצו עימו לפני שהרגו את יושבי העיר שכם, וזה יחשב להם כביכול כחטא, וכאמור.

יישוב ב'

יש מי שחילק בין הצלת יחיד להצלת רבים

יש מי שכתב לתרץ שרק כדי להפריש רבים מותר לשבר ולאבד חפציו, כמו שאברהם אבינו שיבר את העבודה זרה של תרח אביו כדי להציל את הרבים מעוון עבודה זרה, אבל בשביל להציל יחיד אסור ולכן נענשה רחל כי בגניבת התרפים היה רק הצלה ללבן.

ואין דבריו נכונים כלל, כי אין בזה שום חילוק לא בדיון ולא בסברה בין הצלת יחיד לבין הצלת רבים. וכן מבואר ברמב"ם (פ"י מהל' נלא"ס הכ"ט) על פי סוגיא דברכות (כ.) שכתב: הרואה כלאים של תורה על חבירו אפילו היה מהלך בשוק, קופץ לו וקורע עליו מיד, ואפילו היה רבו שלמדו חכמה, שאין כבוד הבריות דוחה איסור לא תעשה המפורש בתורה. וכן מבואר באוצר הגאונים (יור"ד ס"י קט"ו) בשם רב צמח גאון שרב אדא בר אהבה קרע לאותה כותית את בגדה מפני שסבר שהיא יהודית ולובשת שעטנז. (ועיין עוד בזה בל"א נ"ג ע"ג ע"ג) והלאה.

יישוב ג'

לא היה כל כך תועלת בגניבתן כיון שהיו ללבן עוד תרפים

שמא יש לומר שנענשה רחל על גניבת התרפים מפני שלא היה תועלת בגניבת התרפים, כיון שהיה ללבן עוד כמה מיני עבודה זרה, כי מפני שלא ימצא תרפים אלו עדיין לא יחזור בתשובה. אבל אברהם אבינו ששיבר את העבודה זרה של אביו, היה תועלת גדולה להפריש את הרבים מאיסור, שיתכן ולולא אותם צלמים לא יהיה להם עתה עבודה זרה אחרת, והיה תועלת גדולה במעשיו.

וכיוצא בזה ביאר מרן החיד"א בפתח עינים (צ"ק ל"ד:) והוסיף שמצוינו כיצא בזה (פסק"י נ"ג, סנהדרין מ"ג, נכ"מ י:) גבי חזקיה המלך ע"ה שגירר עצמות אביו על מטה של חבלים והודו לו חכמים, משום שהועיל במעשיהו לכפר עוונות אביו, משא"כ אצל רחל.

יישוב ד'

שמא היה אסור לאבד את תרפיו שלא יבוא לשחוט אחרים

יש לעיין דשמא יש לומר שהיה אסור לגנוב ולאבד ללבן את התרפים שלו משום חשש סכנת נפשות, שכיון שיראה שנגנבו תרפיו היה מחזר לבן לעשות עוד תרפים אחרים מפני גניבת הראשונים. כמבואר בילקוט שמעוני (נפרשן רמז ק"ל וע"י פרקי ד"ר"א פרק ל"ו) שהיו שוחטין אדם בכור ומולקים את ראשו ומולחין אותו במלח ובשמים וכותבין על ציף הזהב שם רוח הטומאה ומניחין תחת לשונו ונותנין אותו בקיר ומדליקין ומשתחווים לו והוא מדבר עמם. וידוע שלכן שלחה רבקה את יעקב ללבן, כי היה עשוי ירא לבוא אצל לבן שלא ישחטו לעשות ממנו תרפים.

יישוב ה'

כיון ששיתפה עוד כוונה שלבן לא ימצאם על ידי התרפים

ע"י"ל שרחל נענשה על שגרמה צער לאביה, כמדוקדק מדברי הזוה"ק, והיינו משום ששיתפה עוד כוונה בלקחת התרפים, שבעת שיברח יעקב וסיעתו לא יוכל לבן לידע על ידי התרפים היכן הם כדי להשיגם כמבואר

דברים אחדים לרגל השלושים לפטירת רבינו זצוקל"ה

ניצוץ אחד מיוסף שקיבל תורת יעקב אבינו ישרוף לכל אלופי עשינו!

למה דוקא בשעה שנולד יוסף אזור יעקב נחוו והחליט לצאת אל מקומו וארצו ומעתה כבר לא היה ירא נעשיו? אלא ראה יעקב אבינו שאין זרעו של עשיו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף שנא' (עובדיה א') "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשיו לקש". [בבא בתרא דף קכג ע"ב].

הנה מפורש איך שנגד כל הריבוי של בית עשו, ניצוץ אחד מיוסף לבדו שקיבל את תורת יעקב אבינו בהשפעת תורת אלוקינו ישרוף לכל אלופי עשיו.

נאים הדברים עד מאד להאמר על מורן רבינו הגדול זצוקל"ה שמלבד זה שליבי אומר לי שהיה מזרעו של יוסף הצדיק, וכפי שכבר כתבתי בזה, (ראה בתחילת הספר בדברי הקינה). מכל מקום מצינו דבר גדול זה ברבינו שניצוץ שלהבת האש שלו שרף שרף לאלופי עשיו!

ובמה דברים אמורים?

יעקב ייראתו של יעקב אבינו מעשיו הרשע ומזרעו לא היתה רק יראה ופחד מנחלת זרעו של עשיו הרשע, שלא יהרוג ולא יעשה עם זרעו יעקב מלחמה ושפיכות דמים. אלא יותר היה ירא מנחלתו עשיו להנחיל את תרבותו, ובנושך הדורות תרבותו יון, שכל מלחמותם ומגמתם להחטיא את ישראל, ולנתקנו מאבינו שבשמים.

ויסוד זה מפורש גם בחז"ל שיעקב צפה ברוח הקודש והיה ירא וחרד מפני מלחמות יון שרצתה לטמא ולהחטיא את ישראל, שנאמר (דברים ל"ג י"א) "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ותושבאיו מן יקומו"ן ופירש רש"י: "ראה יעקב שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם היוונים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות".

ועל זה השיבו הקב"ה ליעקב "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ניצוץ יוצא מיוסף שמנלה ושורף את כולם".

מיהו ניצוץ האש בדורתו שכילה ושרף את כל הקוצים מן הכרם? מיהו האיש שעמד בפרץ ונלחם להעמיד הדת על תילה בדורנו? הלא הוא יוסף הצדיק!

הוא הגבר הוקם על עטרת ראשנו מורן רבינו עובדיה יוסף זצוקל"ה שחולל את המהפכה הרוחנית בדורנו ונטע מסיילות לליבם של כל העם היושב בציון ובכל התבל כולו.

רחץ וטיהר רבינו את ישראל מצואת עשיו ומכל תרבותו יון, נשא דברי תוכחה השכם והערב וקירב ליבנו לאבינו שבשמים, עמד בפרץ כנגד כל פורצי גדר.

הוא ניצוץ האש - יחיד בדורותיו - שכל אות ואות, תג ותג, שיצא מפי קודשו הרעישה שמים וארץ. הוא ניצוץ האש שהרעישה הארץ, הרגיז מנלכות!

מלבד שלא היה בדורותינו אח ורע לרבינו בגדולתו בתורה, אך גם לא היה כדוגמת רבינו שהפיץ תורה ויראה בעולם, והסיר חושך מצרים והאיר עיני ישראל בתורה.

גם אני אזכרה נעים מוקדם, דוגמא אחת מניני אלף, שלחם רבינו מלחמת הדור כנגד רודפי הדת. היה זה מלפני כעשור שנים או קצת יותר שנתמנה לעמוד בראש משרד החינוך יוסי שריד שם רשעים ירקב, והלה חיבל והיצר את צעדי החינוך הטהור וניסה לחבל בכרם ה' צבאות.

מי שעמד בראש המערכה וטיכס עצות ותחבולות נגד אותו שר חינוך, היה לא אחר מאשר רבינו הגדול זצוקל"ה! רבינו עמד בפרץ והשיב מלחמת חורמה.

הגאון רבי אלחנן פרץ שליט"א שח אז את השתלשלות הדברים בפני רבו מורן הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל ראש ישיבת "תורה אור" אשר היה מולא הערצה לרבינו זצוקל"ה והשיב לשמוע הדברים בהתפעלות רבה: "רק מי שבכוחו לדבר בעזות כזו נגד ראשי השלטון אדם גדול הוא!".

זה רק דוגמא אחת מניני אלף מלחמות שלחם רבינו למען העמודות הדת על תילה, החל מבחירותיו, ובהמשך בירידתו מצרימה שם קידש מלחמה שצרה בגד כל צוות השוחטים שהיו שם לשם דבר והאכילו גבילות וטריפות לישראל, ואף ביקשו חלילה להתנקש בחיי רבינו, והקב"ה פודה ומציל, שמר על רבינו מכל משמר. רבינו לחם למען קדושת ישראל, למען קדושת הארץ, וגם למען כלכלת עם ישראל.

מועל הכל לוחם גדול היה רבינו למען הישיבות הקדושות, כי מאז גזירת הגיוס שעוללו לנו שונאי הדת לבטל את תלמידי החנוד בני הישיבות הקדושה מן התורה, וחלילה לטמא אותם בטומאת הצבא, פעל והשתדל התפלל וזעק רבינו זצוקל"ה בכל כוחו ובכל יום ויום לביטול רוע הגזירה. כבר מלפני כשנתיים בערך כאשר רק החלו דיבורים על גזירה זו, בעוד שעדיין היו הנציגים החרדים שוטפים מלאים בהנהגת המדינה, ראה רבינו הכל למרחוק ברוח קודשו, רוח טהרתו ותורתו, והורה לומר אבינו מלכינו אחרי חזרת הש"ץ כמנהגי בנימי הגוראים.

אחר כך שכבר החלו בהליך הגזירה, באותה העת נפטר בנו בכורו של רבינו הגאון רבי יעקב יוסף זצ"ל וראה ממונשה הגיע לנחם את רבינו. רבינו לא הסכים לדבר עימו שום דבר אחר מלבד העניין הנורא הזה של גזירת הגיוס כי חייבים לבטלו, פנה רבינו זצוקל"ה לראש הממשלה ואמר לו: "דע לך כי האבל השבר והצער על פטירת בני גדול הוא נורא, אך הצער בשל גזירת הגיוס קשה שבעתיים פי כמה וכמה יותר משיכול בני בכורי מנחם ליבי".

וכך גם בערוב ימיו מנוש, באשפוז האחרון של רבינו, ימנה בלבד לאחר יום הכיפורים, ביקש רבינו ממויטת חוליו להתעדכן על המתרחש ומה מתקדם בעניין גזירת הגיוס והשלכות רוחב החוק זה על עולם התורה.

זה ניצוץ שלהבת האש של רבינו זצוקל"ה ששרוף שרף לאלופי עשיו! הוא ניצוץ האש שעליו התנבא יעקב אבינו: "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש - ניצוץ יוצא מיוסף שמנלה ושורף את כולם".

להדיא במדרשים. ובפרט שבריות יעקב היתה על פי דברי רחל ולא, ובעיקר על פי דבריה, כמדוקדק (נלאשם ל"א י"ד) "ותען רחל" שפתחה בדברים והשיבה ליעקב "העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו", וכן איתא במדרש. ואולי היה לה לומר ליעקב שיתפייס עם אביה. ועל כל פנים כיון שרחל שיתפה עוד כוונה בלקיחת התרפים לכך נענשה.

ואף על פי שיש לומר שמצד ההלכה אף על פי שיתפה עוד כוונה בלקיחת התרפים בכל זאת היה מותר לה לקחתם ולאבדם כדי למנוע מאביה איסור עבודה זרה, כדמוכח בשו"ת **שבות יעקב** (ח"ג סי' קל"ה) גבי אבא שאול ביבמות (ל"ו:) שהמייבם לשם נוי או לשם ממון הרי הוא כאילו פוגע בערוה, שזהו דוקא כמשתכוון רק לשם נוי או ממון, אבל אם מערב במחשבתו גם לשם מצוה, אין בזה קפיידא כלל. וכן כתב מאור הגולה **רבינו יוסף חיים** זצ"ל בספרו **בן איש חי** (סימן ל"א סעיף ח' ד"ה ס"ט) שאף על פי שכתב המגן אברהם (סימן ל"א סק"ט) שהכותב ספר תורה תפילין ומזוזות להרויח ממון, לא נחשב כעוסק במצוה שפטור מן המצוה, מכל מקום אם כוונתו בשהו גם לשם מצוה נחשב עוסק במצוה. מכל מקום נענשה מפני שיתפה עוד כוונה כי הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה (יבמות קכ"ג: ג.)

יישוב ו' - היה לרחל להתחנן מיעקב שיבטל קללתו

יש מי שכתב לתרץ (קונון שנט הכהנה ח"ג עמ' ק"ס) שמאחר ויעקב אבינו קילל "עם אשר תמצא את אליהק לא יחיה", היתה רחל צריכה ליפול על רגליו של יעקב ולהתחנן לפניו שיבטל קללתו, והיה לה לומר חטאתי, ואז יעקב אבינו היה מבטל תנאו, והיה נהפך לה הקללה לברכה. אך כיון שלא עשתה כן, כביכול נבצר ממנה אותה החנינה שיכולה היתה לקבל מיעקב אבינו.

יישוב ז' - כיון שהיו עימם התרפים נסתלקה מהם שכניה

עיי"ל שכיון שהיה ברשות רחל העבודה זרה, דבר זה גרם לה שתסתלק ממנה השכניה ולא הגינה עליה, שאין השכניה שורה במקום שיש עבודה זרה. שהרי אפי' במקום שיש אדם רשע אין השכניה שורה. וכמו שמצינו עם אברהם אבינו (לך לך י"ג י"ד): "וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו" ופירש רש"י שכל זמן שהרשע עמו היה פורש ממנו. והרי קל וחומר הוא שאין השכניה שורה במקום שיש בו עבודת אלילים. וממילא כביכול סרה ההשגחה העליונה שהיתה ראויה להיות עליה. ויתכן שאם היתה רחל מאבדת את התרפים מיד, לא היה נגרם לה מיתה בדרך.

ונראה כי רחל חששה גם לזה, אך לשם שמים נתכוונה ומסרה נפשה לאבד את העבודה זרה ולהפריש אביה מזה. ושמה היה כאן איזה תביעה שנגרם על ידי זה שגם מיעקב נסתלקה השכניה, שהרי לא יכול היה לדעת היכן התרפים, וכן לא יכול היה לדעת היאך לברוח באופן שלא ימצאהו לבן.

מערכת "אשכול יוסף" שעי"י מכוון
"כרם יוסף" ומוסדות "אור התורה"
keremyosef@okmail.co.il
פקס: 153-2-5373570
ניתן לקבל בכל שבוע את העלון ישירות
למייל, שלח בקשה למייל המערכת - מאושר ע"י
גדול"י שליט"א
© השירות ללא תשלום לזיכוי הרבים ©

גיליון "אשכול יוסף" יו"ל לזיכוי אלפי ישראל
על ידי האחים היקרים והמוכשרים
מור גדעון ניסים הי"ו, ואהרן ניסים הי"ו
שנטלו על עצמם כל הוצאות הדפוס
לברכה והצלחה להם ולכל בני ביתם
מוקדש לעילוי נשמות הוריהם היקרים
שלם אליה בן מסעודה ז"ל וגוריה בת גורג'יה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.